

Nr 386

Av herr **Hermansson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning rörande statlig kreditgaranti för lån till trädgårdsnäringens rationalisering m. m.*

Under nionde huvudtiteln, punkt 129, "Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti", förordar jordbruksministern, att kreditgarantier intill ett belopp av 2 milj. kr. må kunna beviljas för lån under budgetåret 1957/58, avseende *trädgårdsnäringens rationalisering*, eller samma som gäller för innevarande budgetår.

I propositionen meddelar departementschefen, att han i detta sammanhang icke är beredd att pröva lantbruksstyrelsens förslag att vidga tillämpningsområdet därhän, att lånegaranti och bidrag *normalt* skall kunna utlämnas även till företag med, förutom brukaren och tillfällig arbetskraft, högst två helårsanställda mot en helårsanställd, som stadgas i gällande kungörelse. Sitt förslag hade lantbruksstyrelsen grundat på dels att kreditgarantierna hittills icke utnyttjats i full utsträckning och dels, att stödbehovet är betydande även inom den företagargrupp som utvidgningen avsåg. Vidare förutsattes i förslaget att anspråken på kreditgarantier, även vid generösare tillämpning, skulle hålla sig inom den hittills gällande totalramen.

Även om det kan vara välbetänkt att tills vidare, dvs. intill dess det föreligger en grundligare utredning om trädgårdsnäringens stödbehov och formerna för dessa, icke fjärma sig från huvudlinjen i beslutet vid 1955 års riksdag, bör det dock inte vara uteslutet att vidtaga sådana justeringar av tillämpningsföreskrifterna, som klart överensstämmer med vad riksdagen uttalat i denna angelägenhet. I sitt utlåtande över Kungl. Maj:ts proposition framhöll jordbruksutskottet (nr 23/1955), "att statlig kreditgaranti samt statliga bidrag må utlämnas till trädgårdsnäringens rationalisering i huvudsaklig överensstämmelse med de för stödet till jordbrukets rationalisering gällande bestämmelserna". Utvidgas tillämpningsområdet att normalt avse även större företag än vad som i riksdagsbeslutet innefattades i begreppet "mindre företag" men begränsas samtidigt stödformerna och objekten för rationaliseringsåtgärder till att avse endast s. k. amorteringslån till driftrationalisering, dvs. att nybyggnad av växthus uteslutes, råder fortfarande full överensstämmelse med gällande regler på jordbruksområdet samtidigt som det väsentliga i lantbruksstyrelsens välmotiverade förslag tillgodoses. Statlig kreditgaranti kan nämligen lämnas till rationaliseringslån av vanlig amorteringstyp "oberoende av storleken av den brukningsdel, på vilken förbättringsåtgärden skall utföras" i syfte "att underlätta för jordbrukarna att finansiera förbättringsåtgärderna".

(Citaten härrör från generaldirektör C. H. Nordlanders bok: Jordbruksreformen 1947.)

I sitt utlåtande, som helt bifölls av 1955 års riksdag, betonade jordbruksutskottet f. ö., att tillämpningen av reglerna beträffande begreppet "mindre företag" icke borde ske "efter alltför snäva grunder", och fortsatte:

Särskilt bör uppmärksammas sådana fall, där rationaliseringsbehovet är särskilt framträdande. I likhet med departementschefen anser utskottet dock, att *statsbidrag* bör uteslutande förbehållas de mindre företagen.

En utvidgning av tillämpningen i enlighet med vad som ovan diskuterats faller, enligt vårt bedömande, inte blott inom ramen för reglerna på jordbruksområdet utan överensstämmer även med riksdagens direkt uttalade önskan. Detta uttalande bör f. ö. ses mot bakgrunden av att man vid beslutet 1955 bedömde den totala ramen för kreditgarantierna som blygsam och att det inom denna ram i främsta rummet borde beredas stödmöjligheter åt de ekonomiskt allra svagaste företagargrupperna.

Inom handelsträdgårdarna är "rationaliseringsbehovet särskilt framträdande" när det gäller växthusens värmeanläggningar. Inom många företag är bränslet en nästan lika dryg omkostnadspost som lönekontot. På grund av svag ekonomi nödgas ett betydande antal rörelser ha kvar gamla, bränsleslukande värmepannor och konserverar därigenom en dålig ekonomi. Möjlighet att installera moderna arbets- och bränslebesparande värmecentraler i alla de handelsträdgårdar, vilkas ägare och brukare är i *behov* av finansieringshjälp, vore därför ett väsentligt bidrag till främjande av näringens konkurrenskraft. Det skulle också utgöra ett verksamt led i strävandena att nedbringa bränsleåtgången i landet. Nämnas kan, att den sistnämnda omständigheten bl. a. i Storbritannien tillmätts så stor betydelse, att en särskild statlig fond inrättats för ändamålet — Fuel Economy Loan Scheme — dvs. för att främja en upprustning av handelsträdgårdarnas värmeanläggningar.

Vid en utvidgning av tillämpningsområdet för kreditgarantierna bör övervägas, om inte ansökningar om finansieringsstöd till modernisering av värmecentraler kan få "förtursrätt" efter det att gruppen "mindre företagare" fått sina behov av olika slag av rationaliseringsåtgärder tillgodosedda.

Under samma punkt i huvudtiteln förordar jordbruksministern, att statliga kreditgarantier för uppförande av *lagerhus m. m. för jordbruksändamål* skall få beviljas intill ett belopp av 4 milj. kr. under budgetåret 1957/58, eller samma som gäller för innevarande år. Av lantbruksstyrelsens departementskrivelse i ärendet, som utmynnar i förslag om höjning av beloppet till 6 milj. kr., framgår att enbart SLR-organisationens anspråk på lånegarantier för projekterade anläggningar uppgår till ca 5,9 milj. kr. Vidare föreligger planer på att snarast uppföra ett större fruktlagerhus i Kivik, vartill kommer väntade ansökningar, avseende bl. a. potatislagerhus.

Dessa projekterade och väntade lagerhusanläggningar representerar synnerligen angelägna investeringsbehov, och det är uppenbart, att redan lant-

bruksstyrelsens prutning är i hårdaste laget. Snabb utvidgning av lagerhuskapaciteten på jordbrukets område är särskilt nödvändig, bl. a. för att det nya prissättningssystemet skall kunna fungera i enlighet med förutsättningarna. Men också trädgårdsnäringen har behov av snabb upprustning på detta område, och en utvidgning av det totala kreditgarantibeloppet till vad lantbruksstyrelsen föreslagit bör vara ett absolut minimum.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen vid behandlingen av punkt 129 under nionde huvudtiteln "Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti" för budgetåret 1957/58 måtte besluta:

att lån, avseende trädgårdsnäringens rationalisering, må kunna beviljas i enlighet med de i motionen anförda grunderna, samt

att till lån, avseende uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål, må kunna beviljas intill ett belopp av 6 milj. kr.

Stockholm den 26 januari 1957

Herbert Hermansson